

Зейнолла
ӘКІМЖАНОВ

МИЗАМШУАҚ

Зейнолла Әкімжанов

МИЗАМШУАҚ

Жыр кітабы

Қызылжар
2001 ж.

84.5 Қаз-5
Ә 47

Ә 47 **Әкімжанов З.** Мизамшуақ. Жыр кітабы.
Қызылжар, 2001 - 123 бет.

84.5 Қаз-5

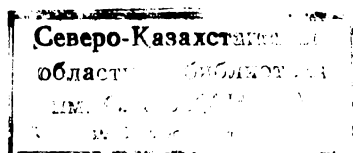
35044

Ақын жыры – ақын сыры. Жүрегінің түбіне кір жасырмай, өмір баянын – омірбаянын шертетін ақын алдыға келіп ақтарылады...

Сол ақтарылған сырларда ақынның ой-арманы, мақсат-мүддесі, көңіл күйлері бар. Сырлас, мұндас, тілдес... дейді ақын.

Осы қолыңыздағы жыр жинағы – дарынды ақын, жырда өз жолы, орнегі мен бояуы бар Зейнолла Әкімжановтың екінші кітабы. Алғашқы жыр жинағы «Жерұйықтағы» екінші мен мүддесін ақыл мынау «Мизамшуағында» тағы да жалғастыра түседі. Өз бояуы бар Зейнолла өмірді боямасыз, қаз-қалпында, өз жүрегінен өткізілген, елен-екіселген ақиқатпен жырлайды. Мұндай жырлар – өміршең.

ISBN 5-7667-8589-5

© Әкімжанов З.

Қос құлыным - Асыл
мен Азаматқа
арнаймын
Автор

Жүрегімнің шертүмен қыл-қобызын,
Олеңіммен өрілді үн, лебізім.
Менің жырым емес пе – өмір сыры,
Менің жырым еді ғой – жүрген ізім.

Көрінсе де өзгеше, тосын елге,
Артық сыр жоқ жасырар осы менде.
Ақынмын деп бағамды өсірем бе,
Тарта алмаса биіктеп көшім өрге?!

Боламын деп талпынбай ұлық кенен,
Өмірімді өзімше сүріп келем.
Беу, жан-досым, ендеше сыр ұқ менен,
Жақсы екен-ау сырыңды ірікпеген...

БАҒЫ ЖАНСЫН!

1969 жылы Қазақстанның барлық атырабынан ел астанасы Алматыға келіп, Қазақ Ұлттық университетінің филология факультетіне түскен қарадомалақ балалар бүгінде жер ортасы елуге келіп қалыпты. Азамат. Ел таныған қайраткер. Белгілі ғалым. Жақсы ақын. Бұл қатарда осылардың барлығы да бар.

Қазақ Ұлттық университетінің кафедра меңгерушісі, филология ғылымдарының докторы, профессор Құныпия Аппысбаев, Алматы мемлекеттік университетінің кафедра меңгерушісі, профессор Балтабай Әбдіғазиев, Алматы мұғалімдер білімін жетілдіру институтының директоры, педагогика ғылымдарының кандидаты Тұрсынбек Баймолдаев, ақын, журналист Отеген Оралбаев, ақын, журналист Зейнолла Әкімжанов – бәрі бірге оқыған, университетті 1974 жылы бітірген түлектер. Абайбек Қоқымбаев, Айғали Файзуллин Семей полигонының құрбаны болып ғұмырдан ерте кетті.

Еңбек жолын М. О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтында ғылыми қызметкер болып бастаған Зейнолла үйінің жағдайына байланысты Солтүстікке, туған жерге оралып, ұзақ жылдар баспасөзде қызмет етті. Талантты журналист болып қалыптасты. Деректі новеллалар, очерктер, мақалалар жазды, публицистика саласында терең із тастады. Ең бастысы — Зейнолла табиғат сыйлаған дарынға опасыздық жасаған жоқ, ақындық өнердің қазанында қайнап, татымды жырлар тудырды. Олар аймақтық, республикалық газет-журнал беттерінде ширек ғасыр бойы үздіксіз жарияланып келді. Оқырманын тапты. Көпшілік ынталанып ілікті.

Зейнолла сан қуған жоқ, жылда өлең кітабын шығарам деп қызылганау болмады. Оның сұрыпталған, екшелген, көркем жырлары бұрын «Жерұйық» деген атпен оқырман қолына тиген. Енді бұрын жарияланбаған, ақын дәптерінде сарымайдай сақталған көркем өлеңдер топталып, тағы да қалың қауымға жол тартып отыр.

Іні шәкіртіміз, белгілі публицист, дарынды ақын Зейнолланың жаңа жыр кітабының бағы жапын, сергек оқырманның сырлас, мүңдас, ақылдас досына айналарына сеніміміз кәміл.

Рымғали НҰРҒАЛИ,
Ұлттық Ғылым академиясының
корреспондент-мүшесі,
Мемлекеттік сыйлықтың лауреаты.

АҚ ЖОЛ

Жүрегімде бір бұлақ
Жырым болып құйып тұр.
Ойлаушы едім — тудым-ақ
Елге болып сүйікті ұл.

Білмесем деп күйкіңді,
Адалдықпен гүл ектім.
Ұл болсам деп сүйкімді
Жүрегімді жүдеттім.

Тербеп бойды өз-арман,
Әділдікпен түледім.
Шындық десе — ажалдан
Сескенбеген ұл едім.

Қиын сәтте ең бір нық,
Терді төктім себелеп.
Жүрегіме көлгірлік
Жұға алмады, не керек!

Көз көргенді көңілдің
Екшеуіне салдым да,
Ақ тілеулі өмірдің
Жолы жатты алдымда.

Жүрегімде — өлеңім,
Арманыма бекем боп,
Осы жолмен келемін
«Адаспасам екен» деп.

Қолда — қалам,
Ой-дағы алаң,
Нала шеккен мен — мұңдық.

Мен таныын,
Ал, фәниің —
Көз бояған көлгірлік.

Адамы азған
Заман-жазған —
Табар не бар өмірден?

Адамдықтың,
Адалдықтың
Абыройы төгілген.

Ішім — жалын,
Тұшынбадым,
Сыртым ғана сау сынды.

Ой толғадым,
Айта алмадым
Естімей жан даусымды.

Кереңдерге
Сенер менде
Табылар ма күш-қуат?

Тек өрлер ем,
Олеңменен
Әлсіз шырақ, ұшқын ап.

Ой-дағы алаң,
Қолда — қалам,
Жыр тілеймін мен — шерлі.

Ағып келіп,
Шабыт желіп
Көтерсе деп еңсемді...

ҚАЙРАН, МУЗА!

Көңілімнің боздаумен
Бозінгені,
Мазалады бір мұңды сезім мені,
Жан-сырымды жайып ем достарыма,
Достар-дағы жаныма көз ілмеді.

Өзгеше боп көрінді
Ай да маған,
Өзгеше боп көрінді айнала маң.

Жан сырымды ұқпады тірі пенде,
Ұғар жанды, япырай, қайдан алам?

Бөлекше боп көрінді
Күн де, міне,
Көз ілмеді еш пенде бұл деміме.
Достарымды дос санап құр жүріпшің,
Сезгені ме, осы ма, білгені ме?

Сонда саған сыр аштым,
Қайрап шабыт,
Түн баласы миымды ойлар шағып.
Жырым менің, мұңым да, сырым да — өзің,
Өзің келіп басыма байланса құт.

Көңілімнің боздады
Бозінгені,
Ешкім бірақ мұңыма көз ілмеді.
Түн баласы түсіме кіріп жүрсің,
Қайрап муза, жебеші өзің мені!

АҚЫН БОЛУ НЕ КЕРЕК?

Ғаріп жанның көз жасын өз жасындай көрмесе,
Жүрегінен запыран төгілмесе себелеп —
Өлең жазып ендеше,
Ақын болу не керек?

Адал жанға аңқылдап ақ жүрекпен сенбесе,
Ой болмаса ондайды қолтықтамақ, жебемек —
Өлең жазып ендеше,
Ақын болу не керек?

Қиястыққа шүйіліп қыран құстай төнбесе,
Ара түсіп әлсізге айта алмаса «Неге?» деп —
Өлең жазып ендеше,
Ақын болу не керек?

Қиянат қып адамға семсер кезеп, сермесе,
Қайрат таппай бойында сол қыжылды бөгемек —
Өлең жазып ендеше,
Ақын болу не керек?

Өмірімен жүректің өз арына ермесе,
Әуейленіп әлдіге қағар болса ебелек —
Олең жазып ендеше,
Ақын болу не керек?

Ер жүрегін ел таныр кемеліне келмесе,
Қайрат толып бойына киінбесе кебенек —
Олең жазып ендеше,
Ақын болу не керек?

Ақиқатын заманның айта алмастан жерлесе,
Шындық үшін жүрегін құрбан етпей ол ерек —
Олең жазып ендеше,
Ақын болу не керек?

Азабы мен тозағын ақындықтың қор неше,
Қолға қалам аларда сарапқа сал қалайла —
Ақын болу ендеше,
Оңай ма екен, соны ойла...

Уылжыған уыз — көктем, мамыр—күн,
Мамыр—күнім — мерекесі жанымның,
Берекесі менің ғұмыр—шағымның,
Бәрекемді, мамыр—күнім, сағындым.

Бүршік жарып бүткілдеді дабыр — қыр,
Дабылыңа жылда мені сағындыр.
Құшағыма қызғалдақты толтырып,
Татайыншы уызыңның дәмін бір.

Көз алдымда көркеюмен нұр—бейнен,
Бала күндей қырды кезіп жүргей мен.
Көкжиекті сағым селі түмшалап,
Көлеңкелер қапа берсін күнгейден.

Қала берер жылдар артта, күн кейін,
Сағынышқа болар адам шын бейім.
Жылыстаған күндерімді білмейін,
Көз алдымнан шықшы сонда, күнгейім!

Мерекесі, берекесі жанымның,
Тілеймін мен таусылмауын сәніңнің.
Уылжыған уыз-көктем, мамыр—күн,
Сен келмесң сынғаны ғой сағымның...

Жылдар өтті, уақыт мені алдапты —
(Жылдар деген құт емес пе ардақты).
Бүгін менің бала күнім көзімде,
Жалаңаяқ қуған кезім қаңбақты.

Сонда деймін, желөкпе бір баламыз,
«Желікпе!» деп үрсушы еді анамыз.
Желөкпе жан тілді қайдан аламыз,
Әуре болған қаңбақ қуып қара күз?

Өтті солай небір көктем, не бір күз,
Қалмағандай сол жылдардан өмірде із.
Нені қудық, неге ұмтылдық... беймәлім,
Үміт іздеп қартайармыз, кемірміз.

Қаңбақ қайда... оған әлі серік — күз,
Үміг неде, қай тірекке сенішіз?
Уысымнан сусып кеткен уыз-күн...
Сағындырар сағым қуып келішіз...

Қызара батқан күн қашдай,
Қызықты біреу ұрлардай.
Қырмызы күннің бетінде
Қап-қара таңба тұрғандай.

Қызара батқан, өне, күн,
Қурағандай ғой әлемің.
Түсініп түннің әлегін
Түңілдің бе скен, әдемім?

Қара түн күнді қылғытты-ай,
Келетін заңын бұлжытпай.
Қызыра батып өтті күн
Шырылдап өлген шындықтай.

Сезгендей соның дірлін,
Қалтырап кетті буышым...
Өтер де кетер мезгілің
Бізге де салар құрығын...

КӨКТЕМ

Жанарыңды, жаныңды шуағы өшкен,
Тамаша ғой, ғажап-ау мына көктем.
Күннің көзі күлімдеп елжіреп тұр
Келіндейін иілген шын әдеппен.

Қыс дәрмені көктеммен қарыса алмай,
Жылыстады суық күн әрі, шалғай.
Ағаштарға жылы жел оң беруде
Қызылик қауқарсыз кәрі шалдай.

Түр өзгертіп не қырың, не беткейің,
Бұғаларға сән берер желек кейін.
Сылдыр-сылдыр жылғалар ағып жатыр
Тілі шығып үлгерген бөбектейін.

Күн көзі мен қара жер — ұлы ғапық,
Бір-біріне жатқандай сырын ашып.
Көктеменің ерте атқан арай таңы
Қызыліңір кешіңе түр ұласып.

Күннің нұры аймалап, өңірлі өпкен,
Көктем келді аңсаған көңіл көптен.
Беу, армысың, әдемі, әшекейлі
Тебіrentкен қыз-көктем, келін-көктем.

Тұрсаңдағы талай жанды маза ғып,
Жаңбыр сені, ұнатамын өз, анық.
Жаушы сел боп, нәсерлетіп құя бер,
Құя түсші, сенің бойың— тазалық.

Көк аспанның көпсінбейін гүрсіліп,
(Бекер емес айта салған, бұл — шыншым).
Жаңартасың ертең көктем бүршігіп,
Тамшы-тамшы, миллиондап, құйшы мың...

Келе берсін қарашалар, қазақтар,
Сенің жырың жыр ғой нағыз, жазам дәл.
Тырсылыңнан айналайың, тамшылар,
Тереземді ұрғылай бер, мазамды ал!

Өуеніңе түрік болсын құлағым,
Тырсыл-тырсыл... ұнан тұр-ау бұл «өнің».
Дүниеден хабар беріп сен тұрсаң –
Тіршіліктің өлмегенін ұғамын...

Сары күзде сағынышқа шым батып,
Әуре болдым жаза алмастан жырды ақық.
...Көк жүзінде тырналардың тізбегі
Бара жатыр қиқуымен тіл қатып.

Көрініс деп жылда келер күздегі,
Рас, рас адам үміт үзбеуі.
Жүрегімнің қылын жұлып кетердей
Қиқулаған тырналардың тізбегі.

...Тағы көктем... тағы да өтті, тағы күз,
Бұл мезгілге көп-ау біздің таңымыз.
Уақытпенен үзіледі-ау жанымыз...
Үзіледі. Пендеміз ғой бәріміз...

ТЕРІСКЕЙІМ

Қазақты сүйсемдағы тегіс, бейім,
Өзіме өзгешесің, Теріскейім!
Туған жер қасиетін қадірлемей,
Қалайша тәңір ісін теріс дейін.

Көгерер азамат боп туды арысың,
Бойыма қасиетің шып дарысын.
Өзгенің оң-жүзіне шіркеу емес,
Теріскей, қадірлісің туған үшін.

Жүрегім сен барында орнығулы,
Теріскей, нағыз сенде төр бүгінгі.
Алдым мен жазираңнан кеңдігіңді,
Алдым мен ақ қайыңнан өрлігіңді.

Тұлғаға тәнтi болып тап бүгiнгi,
Айтамын ел алдында нақты үнiмдi.
Алдым мен көк белiңнен келбетiңдi,
Алдым мен көктемiңнен пәктiгiңдi.

Болады сүйiнiшпен мақтануға,
Туған жер қасиетiне тартқан ұлға.
Кiрбеңсiз жүрегiңнiң ақтығы бар
Терiскей, кiрiшi жоқ ақ қарында.

Сырласып балғын үндi көктемiңмен.
Бiр ғашық сезiм таптым көк көлiңнен.
Алыста астаналар шақырса да
Аттап бiр босағанды кетпедiм мен.

Жақсылық, iзгiлiкке жүгiнiп мың,
Жүрегiн жандарыңның ұғынышын.
Жаны нұр жайсаңдардан тау көтерген
Қайнарын тауып алдым ұлылықтың.

Қазақтың өлшеймiн мен қай салмағын,
Айтудан ақиқатты тайсалмадым.
Алаштың асқарында аты жүрер
Терiскей, таусылмасын жайсандарың!

Бөлiну, бөлшектеудi пеге iстейiн,
Арысын алты Алаштың тегiстейiн.
Қазақтың қиырында таудай болған
Атыңнан айналайып, Терiскейiм!

Ұқсайды аспап тозған кездемеге,
Шашылған ай сәулесi боз көдеге.
Жымындап жұлдыздардың әлсiз нұры
Талықсып тығылады көзге пеге?

Елiкпей ерке желдiң серпiнiне,
Қайыңның зауқы да жоқ желпiнуге.
Әуiлден түн құшағын тiлгiлейдi
Әуiлдек тығылып ап көл түбiне.

Көз салсаң көз түрткiсiз айналаға,
Тартады қараңғылық айдалаға.

Сал-самал елең қағып еркелеумен
Лебімен қытықтайды майда ғана.

Естіліп елік-күлкі, елік-сыңғыр,
Елеңдеп көңіл-шіркін еліксін бір.
Баяғы он жетің жоқ қыр басында,
Жападан жалғыз өзің келіпсің құр.

Елегзіп, жалғыз ғана алаңдайсың,
(Өткен күн... Жетем дейсің оған қайсың!)
Еліктеп толқын-үнге, шолшыл-үнге
Кететін он жетіңді таба алмайсың.

Он жетің енді қайдап жолықсын бұл,
Жападан жалғыз қырға келіпсің құр.
Жоғалған жастығыңды аңсатады
Естілген елік-күлкі, елік-сыңғыр...

ҚЫЗЫЛЖАР

Әуеледім аспанға ұшақтамын,
Ақ бұлттарды келеді құшақтағым.
Алматының үстінен хош айтысып,
Қызылжарға аман-сау ұш, Аң-пағым!

Айға ұмтылып, аспандап, арманға ұйып
Шыға келдім әуелеп таудан биік.
Астымызда Алатау жатыр өне
Ақ жамылғы — ақ тонын қардап киіп.

Ақ бұлттардың көбесін бұзып-жарла,
Қона салшы аман-сау Қызылжарға.
Мен сүйемін қаламды ізім барда
Қалқан болған қалаға қызыл жарла.

Ей, табиғат тептегім, «Дауың» қалай?
Нәсерлетіп кетіпсің, жауын маңай.
Алматыдан аңсаумен келе жатсам...
Туған қалам жатыр-ау қабылдамай?

Керегі не өзге жер, өзге мекен,
Оз ауылым дегенде сөз де бөтен.

Алып-ұшып жүрегім дүрсілдеп ед
Ол байғұсың бірдеңе сезген екен.

Қызылжарым, қабылда өзің мені,
Қарашығың едім ғой көзіңдегі.
Дүниеде жаман-ау анасының
Өзі туған баладан безінгені.

... Алғыс айтып жеткізген ұшағыма,
Қарамайын нәсердің тұсауына.
Қарашығың едім ғой көзіңдегі,
Епейінші, Қызылжар, құшағыңа!

ҚАРАҒАШТЫҢ БАЛАСЫ

Ақын Мұталлап Қанғожинге

Қарағашта,
Ия, сонау Қарағангта,
Тумағандай Мүксеңнен бала басқа.
Тал-бесікте тербелген осы сәби
Ауылы атын шығарған бар Алашқа.

Тағдыр оны қысыпты
Аямай-ақ,
(Тағдыр деген солай, ғой, қала
ма аяп?!)
Майдангердің баласы майданға
деп

Терін төккен тырмысын
жалаңаяқ.

Жыр-періште иектеп
Жас баланы,
Жалғызтауға шығарған асқаралы.
Қарағаштың қойнында туған жырлар
Шарлап кеткен Қызылжар, астананы

Бірде жылап жүрегі,
Бірде күліп,
Иығына артылған күндегі жүк.
Жүрек от қой, жүрек – нұр,

Жүрек — сезім,
Болмысыңды жүретін жыр деп
ұғыш.

Жүрегінде ақынның
Кір болмайды,
Кірлі жүрек періште, пір
болмайды.
Жыламаса, күлмесе, қайғырмаса —
Жүрегіне ақынның жыр
қонбайды.

Бұл жүректе шындық бар
Суарылған,
Ақиқатын өмірдің куә қылған.
Ақын дәмі ашы ғой
ақиқаттан —
Таңдайына бұйырған туа бұл
дәм.

Ақын — сәби,
Ақын — ер, ғажап адам,
Қайғысы — өрт,
қаны — от...
Оза ма адам?
Жүрегінде замана жүгі жатыр
Қаныменеп заманды тазалаған.

Ақын — ақыл, кемеңгер,
Дос еліне,
Жүрегі — нұр, тілеулес
өсеріңе.
Өзі сүрген өмірді сақтау үшін
Өзі көнген заманның кеселіне.

Ақын ойы қалықтап
Аспаныңда,
Сезіміне балқиды тастарың да.
Жүрегіне жыр қонған періште
— сөт
Алып ұшып қондырар қас — қағымда
Қырапың да қонбайтын асқарыңда.

Көңілдің жыл келер деп лепіргені,
Жосығы жақсылықтың секілді еді.
Қазақтың басынан бақ аумасына
Ән салған тәтті күндер кепіл ме еді?

Алаштың кезі бар ма ед әндетпеген,
Ел едік «төбе көкке сәл жетпеген...»
Көпіртіп көбік сөзді «көкемізге»
Жетеміз жеткенінше өрнектеген.

Ағаттық таппадық-ау, сірә, мұннан,
Машықпыз жыр жазуға, шығаруға ән.
«Көкемді» көлгірсітіп жүрген кезде —
Мәскеуде жанамамыз шығарылған.

Асығып Алматыда жылды аңсалдық,
«Жақсылар» достық жайлы жүрді ән салып.
Мәскеудің мазағы ма, тозағы ма —
Қазақты жіберді ғой құрбан шалып.

Ауғаны сол емес пе бастан бағы —
Жігердің жасығаны, жасқанғаны.
Қиырдан қаңғып келген ителгіге,
Жем болды бейкүнә жұрт қасқалағы.

Тәлім ап тату-тәтті ғұрыптан біз,
Даурықпа ұрандарға кіріптармыз.
Сұңғыла Бұқар сөзін тәрк қылып,
Баяғы айбалтаны ұмытқанбыз.

...Желтоқсан... Қызыл қанды алаң — ызғар.
Майданның даласындай қаламыз дәл...
Ғасырдан ғасыр ауып кетсе-дағы
Мың жылда жазылмайтын жарамыз бар.

Кеңпейіл даламыздай бейғам бабам,
Жау барын жар астыңда ойға алмаған.
Баяғы «Қалмаққырған» заманадай,
Ордасын «досы» келіп ойрандаған.

Қазақтың шын пейілін теріс ұғып
Горбачев өзیرهйіл оңі суық.

Северо-Қазақстанда бұзықтық жоқ момын жұртқа
област Корқауды хан көтерген төр ұсынып.

Бір сәуле болса бүгін санамызда,
Желтоқсан жүрер есте сарамызда.
Ерлігін Қайраттардың... Нұржандардың...
Қалдырып баламыздан баламызға.

Желтоқсан десең ойға мұң оралар,
(Оралмау – аруақтарға күнә болар)...
Қайраттар... Ләззаттар... Нұржандарға...
Бас-басы қояр едім мұнаралар!

Тосын жыр. Бүгін менің тосын әнім,
Тағамын айып пенен «досыма» мін.
Мың жылда жазылмайтын жара салған
Желтоқсан келген сайын шошынамын.

Көз салсам көзіне шел өскен елге,
Қылығы жоқ екен-ау хош көрер де.
Өзгеге өнеге айтып жүрген «көкең»
Өзінің көршісіне өш келер ме?

«Жұдырық даяр тұр, деп, міне саған!»
Дейтіндей жорық-атқа міне салам.
Қазақтың жерін енді сауда қылмақ
Лепірген Жириновский бір есалаң.

Қорғаған атажұртты табаны аумай,
Кешегі өтіп кеткен бабаларды-ай!
Көршіміз азу тісін ақситады —
Ындышы қанар емес талап алмай.

Ойласаң көз тоқтатып неше амалға,
Көш болмас жүрер болса есек алда.
Көршіміз тәубасына келер деймін,
Қоймастан ел билетіп есалаңға.

Сау тұрғай, Қызылжарым, Өскеменім,
Бағымыз байланбасың, өскен елім!
...Мың жылдық жара салған желтоқсанды
Қарсы алған сайын қатты сескенемін...

ҒҰЛАМА

Ғалым Рымғали Нұрғалиға.

Десем де жылдар алға асығалы,
Жақсыны заман қалай жасырады?
Дана Абай, кемеңгер Мұқтар туған
Қазыналы Семейдің қас ұланы.

Ғашық қып ғылым, білім сыр әлемі,
Жаныңыз жақсылыққа құмар еді.
Замана зиялысы болған ағам,
Қазақтың ғылымының Құлагері.

Ел сүйген!
Бұл – Алаштың сыйы, міне,
Лебізге елің құмар үйіріле.
Шыңнан Шыңғыстаудың ұшы шығып,
Қондыңыз Алатаудың биігіне.

Ілесіп болашақтың жетегіне,
Сау болсаң жылдар әлі өтеді де.
Реке, сіздей жанға артық емес
Алпыстың толсаңыз да екеуіне!

ҚАРА БАЛТА

Мәңгі жасар бар ма екен,
Сірә да, адам,
(Мұны, әрине, ешкімнен сұрамағам).
Темір скеш, темір де тозады екен
Тенерішке мезгілдей шыдамаған.

Көңіл өскен өткір жүз, қас бітімнен,
Қара балта жүдепті, рас, күтімнен.
Шарға салса – лыпылдап тұрушы еді-ау,
Құрыш білек сілтесе – тасты тілген.

Темір еді лыпыған,
Арда неткен,
Кетіліпті-ау – жылдардың салмағы өткен.
Кезеңіне келместің кезегі кеп
Күгіп ұстап жүретін шалдағы өткен...

Қайран қарт-ай,
Қалдырған ез ұрпақты,
Керексіз деп кейінгі сөз ұқпапты.
Қара шалдың көзі еді-ау...
Қара балта...
Қайран — уақыт,
Темір де тозып қапты.

ЖОЛ

Сен жолсың ғой
Мезгілді тарамдаған,
Керуен көшкен, жан жүрген қараңдаған.
Тірлігінде баз кешіп тамам бабам,
Жестер-жетпес үмітін тәмамдаған.

Тарам — тарам...
Шығарсың айналып та,
Қай қиырға сілтерсің, қай бағытқа?
Барар жерім бақыт па, той ма, құт па,
Ғұмырымда мен бармас той қалып па?

Лүпіл екен үмітті
Жол дегенің,
Кезіктірер қызығын, көлденеңін.
Жол дегенің кәде емес — алған, берген,
Жол дегенің үміт қой —
Дем берерің.

Жол деп жүрсең алатын
Кәдеңізді,
Қонбағаны-ау бойыңа әдеп ізгі.
Үміт болса алдында жетелген
Қалдырғаның емес пе әдемі ізді.

Жол білмеген — болады жән білмеген,
Дегендей бір сөзі бар елдің кенен.
Жол дегенің ол емес,
Жол дегенің —
Арманың ғой жарығын сөндірмеген.

Кетпесем де ұмтылып
Төске кілең,
Өз жөнімді білуді хош көріп ем.
Шалғайында шаршайын,
Шалдығайын,
Ұзақ жол бер, таусылмай көш-керуен.

ШІРІК ЕМЕН

Адамдықты жүргенге
Тыныс қылып,
Жараспасы анық қой бұрыс қылық.
Мен тәңірдің ісіне таң қаламын
Жарататын біреуді жымысқы ғыш.

Етектен де енетін,
Мойыннан да,
Бұрын сезіп тұратын ойыңды алда,
Ағалап та, інілеп ішке кіріп,
Қарқ болар қара бас тойынғанға.

Сес көрсетіп немесе
Әлде мінеп,
Ісінетін – бейнебір әл көбірек.
Анық іске келгенде айқындалып,
Айғақ қылар бойында дәрмені жоқ.

Омір бұрар қай бетке
Көшін қай күн,
Тауысылмаймын десең де, тосылмаймын,
Дәрменсіздің дәлелі айғақтырақ,
Жолы болар қашанда осындайдың.

Өлермен боп жармасып
Жымысқы өрге,
Қолын созған болады-ау «ұлы істерге».
Анық сырын халайық аңдаса ғой –
Шірік емен секілді,
Қуыс кеуде!

ЖОҚ ЕНДІ ЖЕЛІ, КӨГЕН ДЕ...

Жоқ енді желі, көген де,
Жоқ енді жайлау деген де...
Ұлпа қар ойнап төбеңде,
Сықырлап табан, төменде
Тап болдық қаңтар дегенге.

Қаңтарға енді табындық,
Ақ қардан көрпе жамылдық.
Суығын кейде сағындық,
Сары аяз қысса сұстанып,
Сызданып соған налындық.

Сызданып бекер налындық,
Ақ қар-ау, сеің барың – құт,
Алайық соның бәрін құп...
Жылдағы кешер тірлікке
Жабығып несін тарылдық?

Үмітгің отын жаққан біз,
Қалдырып жүрміз ақ қарда із.
Оны да талай таптармыз...
Сағынышты да сарғайтып
Сәуірге сезім сақтармыз.

Үмітгің оты сөнер ме,
Күні ертең көктем келер де.
Күн пұры ойнар төбеңде...
Басармыз жайлау шүйтінін,
Жетерміз желі, когенге.

ӘПКЕМ АЙНАҒА

Сүзіп өтсең қай уақыт,
Қай ғасырды,
Табармыз-ау өзіңдей қайда асылды?
Жүрегіне парасат ұялаған –
Айна десе – едің-ау айна сынды.

Өзгермейтін, болмаса құбылмайтын,
Адам сынды ең енді бір туылмайтын.
Көре білмес көзге тар көрінетін,
Сезімі жоқ жан ғапа ұғынбайтын.

Шыңнан шығар қыран ең қашанда үнің,
Адамы едің ақылдың көш алдының.
Кеңнен толғар кемел ең жүрегі кең
Жуытпаған фәнидің осалдығын.

Адам едің алдың кең, соның ізгі,
Ардақтайтын қауым-жұрт соныңызды.
Пенделіктен бойдағы арыларда
Саған келіп түзеуші ек өңімізді.

Оңді айтам-ау, емдеуші ек жанымызды,
Болғандықтан ақылман жаның ізгі.
Ардақтаған аяулы апам едің,
Ертіп алған көш бастап бәрімізді.

Түлегі едік бәріміз бір ананың,
Сен – тұңғышы, мен – кенже
(бұ да мәлім).
Өзің кеттің, артыңда – үй-орманың,
Мен соларды ес көріп, жұбапамын.

...Болмайтын мәңгі ғұмыр ұмытуға,
Сіз – Ана, сіз – данышпан, ұлы тұлға.
Жүрегі аналардың жаралған ғой
Мұздаған жүректерді жылытуға.

Снерліктей Күнде я Айда десе,
Іздейтұғын пенде боп: «Қайда?» десе.
Енді фәни берсін-ау қайдан есе,
Айна едің-ау, қайран-ай, айна лесе!

ЖАПАНДАҒЫ ЖАЛҒЫЗ ОТ

Шалғайда жалғыз шам жанған,
Түбіне түннің үңілген.
Күдерін үзіп жалғаншан,
Жап ба екен әлде түңілген?

Өмірдің әлде жоқ сәні,
Жүрегін жеген жара ғып.
Жырылған жұрттан оқшауы –
Іргесін бөлген даралық.

Үңіліп, сырын білмек кім,
Келемін осы жайды ойлап?
Нұрыша бөккен түңгі отғың,
Жырылған жұрттан жұрттан қай бейбақ?

Жапанда жалғыз жарық кім,
Сырласқан оқпау түңіңмен,
Жырылған жұрттан ғаріштің
Сырына кім бар үңілген?

Таңменен жалғыз қауышқан,
Түңменен жалғыз табысқан,
Тәңірдің берген тірлігін
Бәйбақ па жалғыз тауысқан?

Күңгі ғып көңіл арытпа,
Толғатпа жүрек әмірін.
Жапанда жалғыз жарыққа
Үңілте көрме, Тәңірім!

ТҰМА БҰЛАҚ

Армысың, ерке бала, тұма бұлақ,
Өзіңе көрінесің тым алып-ақ.
Аспанға атқылайсың, тыншымайсың
Бір күшті Жер астынан шығарып ап.

Барасың, батыр бала, қайда асығыш,
Секілді қайтпайтын күш, таймас үміт?
Жылыстан жерден шығып, жерге сіңіп,
Кетердей сылаңдайсың айла асырып.

Жүрегім жай да қызу, суынбаған,
Өйткені отты жыр бар туындаған.
Сусамыр қызуымды басу үшін
Мен сенің туынды алам, суыңды алам.

Армысың ерке бала, тұма бұлақ,
Жүзіңді көрдім, міне, қуанып-ақ...
Келдің бе жердің кірін тазартам деп,
Кіршіксіз тазалықты шығарып ап...